

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fl. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

DR. FRANCISZ LAJOS.

Társszerkesztő:

DR. KASZALA JÁNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.

Hirdetések árai: Egy háromhasábos petisors ára 16 fillér.

Többszöri közlésnél árkedezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fl.

Az igények mérséklése.

Hány olyan ember van manap Magyarországon, a ki a sorsával meg volna elégedve? A hol nyomor ütött tanyát, ott az elégedetlenség és a panaszkodás jogosult, mert nyomornak, inségnek nem volna szabad léteznie a világon. Szegények mindig voltak és lesznek is, de a nyomorgó, inséget szenvedő emberek légiója a szegényügy szervezetlenségére, elhanyagolt állapotára vall, a miben az állam és a társadalom egyformán hibás.

Csak hogy manap ezek a nyomorgó tömegek kevesebbet panaszkodnak és elégedetlenkednek, mint azok, a kik nagyon távol állanak a nyomor tanyáitól. Az értelmi osztályokban dúl legjobban az elégedetlenség keserősége, s ezek közt is a tisztviselői kar s a vele rokon foglalkozású intelligencia, a tanári és tanítói testületek két évtized óta állandóan fizetés emelést kérnek, sürgetnek. A sok kérés-sürgetés közepette előfordulnak azután olyan jelenségek, hogy egy középiskola tanári testülete körlevélben jelenti ki, hogy üres hassal nem hajlandó énekelni a Hymnust és hogy nem áll már messze attól a határponttól, a melynél a tanárság ajakára vörös nóták fognak bugygyanni.

Hogy értelmiségünknek a helyzete

nagyon nehéz, hogy súlyos anyagi gondok nyomják az értelmi pályák családos embereit, ki tagadhatná? De ez általános baj, szegény országokban, mint a minő a miénk is, a lakosság milliói mindig nyomasztó viszonyok között élnek s ez az állapot csak akkor javul és olyan arányban javul, a mikor és a minő arányban emelkedik az ország közgazdasági élete. Nálunk a közgazdasági emelkedésnek még beláthatatlan tere vár alkotó munkára, a míg ezt a munkát el nem végezzük, addig az általánosabb jólét felé egyetlen-egy biztos lépést sem tehetünk.

Már ebből a szempontból is nincs jogosabb követelése nálunk minden állampolgárnak, mint hogy közgazdaságunk minden ága teljes erővel fejlesszék. Akkor jut majd az állam abba a helyzetbe, hogy alkalmazottjairól is jobban gondoskodhatik és a különböző néprétegek számára is újabb és újabb jövedelmi forrásokat nyithat.

Az értelmi osztályoktól kell első sorban várni, hogy a gazdasági haladásnak ezt az útját megértsek és méltányolják. Ám de nem ez történik, hanem éppen ezek az osztályok a legtürelmetlenebbek sorsuk viselésében. Tudjuk, hogy a koalíciós kormánynak mennyi gondot okozott a minden nemű tisztviselők igényeinek

kielégítése, a nélkül, hogy sikerült volna a fizetés rendezést akár csak egy kategóriánál is nyugvó pontra vinni. Most újra az egész vonalon mozgolódik a tisztviselői kar és a tantestületek egész egyeteme.

Tegyük fel, hogy az állam újra megjavítja a tisztviselők fizetését, vajjon mi-ből teheti azt, jelen kezdetleges gazdasági helyzetünkben, ha csak nem a közadók-ból, a közterhek növeléséből? De ha ismét megnövekednek a közterhek, még jobban megdrágul az élet s az egész fizetésemelésnek egyáltalában nem lesz számbavehető előnye a tisztviselőkre nézve.

Ha a húsz-huszonöt év előtti állapotot vesszük tekintetbe, tagadhatatlan, hogy ahhoz képest a tisztviselői fizetések megkétszereződtek, míg ugyanazon idő alatt az élet drágasága kétszeres mérvet nem öltött, bármennyire panaszkodunk is rohamos növekedése miatt. Egyes lelmi cikkek árai felszöktek talán még egyszer akkora magasságra, de egészben véve az élet csak mintegy 30 % al drágább, mint volt két, három évtizeddel ezelőtt.

Ha most mégis olyan nehéz a megélhetés a tetemesen emelkedett, megkétszereződött fizetések mellett is, annak okát lehetetlen csak a drágaságban s ehez viszonyítva a fizetések elégtelenségében keresnünk. Az *igények* fokozása is nagy

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCAJA.

Egy mécs a sírdombon.

Irta: **Adieu.**

Nagy szomorúság borult a Kemény József házára, mely ott állott a vidéki kis város egyik csendes utcájában.

A ház tulajdonosa hivatalnok volt s élte delén tüdővészben elhunyt. Özvegyet és három serdületlen árva hagyott hátra. Halálakor a nem nagy értéket képviselő ház, a család egyetlen birtoka, túlon-túl volt megterhelve adóssággal. Az özvegy varrt egy divatkereskedés számára, mosott és vasalt finomabb fehérneműt — uraknak. Így tartotta fenn magát és három kis gyermekét.

Alig telt el hét hónap a férj halála óta, az asszony egy vidéki kiránduláson, melyet a divatkereskedés érdekében tett, meghűlt, ágyba dőlt s rövid néhány nap alatt kiszenvedett.

A három árva itt maradt a nagy világ forgatagában, atyjuk, a mikor meghalt, még nem bírt jogigénynyel nyugdíjra, anyjuk nem hagyott hátra vagyont, az apai birtokot, a szerény kis házat elvitték a hitelezők. A gyermekeknek ideig-óráig segítséget nyújtott a nagybátyjuk, a ki szín-

tén kis hivatalnok volt ugyanabban a vidéki városban. Magához vette mind a három árva és viselte a gondjukat, bár magának is elég volt a gondja. De rokoni jószíve azt súgta neki, hogy karolja fel az elhagyottakat, a kiknek Isten után ő volt az egyetlen gyámoltójuk.

Felvette tehát vállára ezt a nagy életterhet is, bár érezte, hogy a hordozását nem fogja sokáig bírni...

Halottak napja volt. Kemény Miklós, a három árva gyámja, feleségével kiment a temetőbe s a két kisebb árva gyermeket és saját három éves fiát a legidősebb árva, a 10 éves Ilus őrizetére bízta.

A gyermek korát meghaladóan okos és megfontolt volt. Játszott szépen, kedvesen a gondjaira bízott kicsinyekkel, a kikenél nem sokkal különb csöppség volt maga is. Azután elaltatta őket, maga pedig az ablak mellé ült és nézte az utca életét. Élénk élet volt az ott, siető emberek rajával telt meg a járda, a kocsit, az egész utca. A legtöbben koszorút vittek a karjukon, kosarat a kezökben, a kosárban gyertyát, lámpásokat és mécseseket. A gazdagok nagy virágességét, hatalmas kandelábereket vitettek ki a cselédjeikkel, a szegények téli zöldből, georgnákból font egyszerű

koszorúkkal, egy-két füvegessévével, néhány vékony gyertyával tartottak oda, a hova a gazdagok is szállították az ő fényűző halotti pompájukat, a néma emberek városába.

— Istenem! — gondolta magában Ilus — ha én is kimehetnék most a temetőbe és legalább csak egy mécses égethetnék az én apukám és anyáskám sírja felett! A nagybácsi biztonnal gondoskodott az én drágáim sírjáról, talán éppen most tette le a meghorpadt sírra a kerti borostyánból font koszorút, talán éppen most gyújtotta meg a mécseseket, de ha én is ott lehetnék és egy lámpát gyújthatnék meg a fejfa tövében...!

Ez a vágy úgy megragadta érző lelkét, hogy rögtön készen volt az elhatározással. Kimegy ő is a temetőbe. Felvette felöltőjét és kirohant, de a kapuban megállott. Honnét vegye a mécseset? Megszólt valakit az átmenők közül és szépen megkéri, olyant, a kinek sok mécsese lesz a kosárban, az majd ad egyet a sokból...

De aztán eszébe jutott, hogy neki nem szabad elmennie hazulról, őt azzal bízták meg, hogy vigyázzon kicsiny testvéreire. Ez az eleje tornyosult akadály szempillantás alatt leverte a gyermeket, könnyei megeredtek és keservesen sirt.

— Mi bajod Iluska? Miért sírsz? — kérdezte a gyermeket egy arra menő éltesebb nő,

szerepet játszik ebben, az igényeket pedig fokozza a minden oldalról *élvezeteket* kínáló élet. Szokássá lett a mindennapi költséges szórakozás a körökben, kávéházakban, a színház, mozi, a számtalan sok vándor művész előadásainak látogatása, a fürdőzés, zsúrok, nyári és téli mulatságok rendezése, a melyek mindegyikének nagy publikuma van. Az ötödik évtől kezdve a 80-ig megünnepelt, elképzelhető és elképzelhetetlen jubileumok az elmaradhatatlan drága bankettekkel, szintén nem kis mérvben veszik igénybe a zsebet.

Kellemes lehet ez az életmód, de nem felel meg a mi szegényes viszonyainknak. Innét van, hogy a kik ezt az életmódot nem követik, vagy csak nagyon mérsékelt részt vesznek benne, azok ma is kijönnek a jövedelmükkel, gond és adósság nélkül tisztességesen megélik. Ellenben, a kik ennek a megfínomult, élvezetekkel szaturált életnek az árjába bele dobják magukat és úsznak vele, azoknak nem elég az 5-6 ezer koronás fizetés sem s végre is elmerülnek az adósságok, az anyagi züllés örvényében.

Az igények mérséklése mindennél fontosabb *gazdasági elv* s nagy drágaság idején kétszeres jelentőséggel bír, mert nem csak az életet teszi elviselhetőbbé, hanem az árak mérséklésére is jótékonyan hat ki.

Az állam és a testületek az ő jelenlegi anyagi helyzetükben a folytonos fizetés- és béremelés helyett kénytelenek alkalmazottjaikat ennek a gazdasági elvnek a megvalósítására utalni s az alkalmazottak ez alól nem vonhatják ki magukat, mert e nélkül az egyesek anyagi helyzetének rendezése el sem képzelhető.

A polgármesteri szék. Kimondhatatlan, hogy mennyire megszállta a főispáni jelölt híveit a rendcsinálás vágya. Százféle változatban emlegetik, hogy Nyitra városának végre is rendre van szüksége. Ezt az általánosan tudott igazságot egészen felesleges olyan nagy buzgalommal han-

goztatni, ezt az általánosan érzett szükségét kár egy olyan reformnak a képeben feltüntetni, a mely iránt csak *Tóth Lajosnak* a hívei bírnának érzékkel.

Tóth Lajosra még senki sem gondolt akkor, midőn mi már régen vitattuk, hogy a városházán a rendcsinálás nem könnyű feladata, erélyes vezetést követel. Most is a rend után kiabáló Suláktól csak abban térünk el, hogy mi Crausz István úrnak a jelöltjét a rendcsinálásra abszolúte alkalmatlannak tartjuk.

Ha valakit úgy mutatnak be és olyképp ajánlanak nekünk, mint egy olyan embert, a kinek fényes rendcsináló talentuma van, akkor ezt utóvégre el lehet hinni, feltéve, hogy az illető urat arról az ajánlott oldaláról nem ismerjük. Az ajánlóknak hitelt lehet adni arra nézve, hogy az, a kit ajánlanak valóban bír az általok kidicsért tulajdonsággal. De ebben az esetben is jó adag hiszékenység kiváratik ahoz, hogy valakit csak azért tartsunk egy közállásra alkalmasnak, mert mások mondják róla, hogy alkalmas. A közállások betöltésénél leghelyesebb a biztos tudomás, a ki ismerésen alapuló tapasztalat nyomán indulni.

Ha valaki azonban az eddigi működése által fényesen bebizonyította, hogy éppen azzal a tulajdonsággal nem bír, a melyet a barátai ajánló levél gyanánt használnak számára, akkor valóban nagy naivitás az ajánlók részéről azt kívánni, hogy bárki is készpénznek vegye az ajánlásukat, holott azt a tények a legvilágosabban megcáfolják.

Nem vagyunk képesek felfogni, hogy ha a főispáni jelöltnek olyan fenomenális rendcsinálási talentuma van, miért nem érvényesítette ezt a talentumot Szeniczen, Galgóczon, Nagytapolcsányban? Azt mondják erre, hogy igenis érvényesítette. Ha így van, akkor miért nem kellett az az úr az említett járások közönségének vallás-pártkor- és nemkülönbség nélkül? Általánosabban elenszenves tisztviselője nem volt még soha sem a vármegyének. Ki hiszi el, hogy a rendszeretete tette őt ellenszenves? Hol van arra példa, hogy egy erélyes, de *igazságos, méltányos és humánus érzésű* tisztviselőt meggyűlölné nem egynehány ember, mert ilyenek tényleg mindig találkoznak, hanem a vele érintkező nagy közönség az ő egész tömegében?

De minek is keresünk bizonyítékokat a vármegye külső körzeteiben, mikor itt a vármegye központjában is közfelfogás az, hogy a rendes adminisztrációhoz egészen másminő tulajdonságok kellenek, mint a minőkkel a politikai okokból előirántott főispáni jelölt bír. Nincs a városban 10 ember, a ki Tóth Lajosban rendcsináló talen-

tumot s ennek révén a polgármesteri állásra rátermettséget fedezett volna fel mindaddig, a míg nem volt jelöltje a főispánnak.

Különb is ne tessék a mostani uralom alatt olyan önzetlennek gondolni a vármegyét, hogy egy közigazgatási kiválóságot csak olyan könnyen ajándékozna oda a városnak? Mintha bizony a vármegye maga az ő közvetlen munkakörében nem vehetné hasznát a közigazgatási kapacitásoknak, a rendteremtő talentumoknak! Ősi gyakorlat az, hogy a vármegyék a közigazgatás jótéteményeiből csak morzsákat juttatnak a városoknak, csak bajokat, de nem javakat, csak embereket, de nem értékeket.

A tanügy fejlesztése Nyitrán.

Nyitra város képviselőtestületének népnevelési és közgazdasági bizottsága f. hó 25-én *Mihály József* elnökle alatt fontos ülést tartott. A két bizottság az együttes ülésen a képviselőtestület okt. 6-iki közgyűlésen hozott határozatának értelmében tanácskozást folytatott a volt pártutcai iskola épületének felhasználása és egy Nyitrán létesítendő új kulturintézmény tárgyában.

Az október 6-iki közgyűlésen ugyanis, mint ismeretes, nem dőlhetett el az a kérdés, hogy mi történjék a volt pártutcai elemi fiúiskola épületével, mely a pártutcai és a belvárosi iskolák egyesülése folytán üresen áll. *Takács Béla* tanfelügyelő akkor azt javasolta, hogy a város az üresen álló épületet engedje át az államosítandó FMKE-ovoda részére, s ezt azzal indokolta, hogy a jelenlegi ovoda-épület szűk és azon a területen, a hol áll, nem is bővíthető, másrésztől a város a törvény értelmében úgy is kötelezhető nem is egy, hanem esetleg két új ovodának a felállítására.

Hosszabb vita után a képviselőtestület az ügyet a népnevelési és közgazdasági bizottsághoz utasította s az említett két bizottság f. hó 25-én kiment a FMKE. ovodai helyiségébe s ott a helyszínen győződött meg azokról a tarthatatlan állapotokról, melyek között az ovoda leledzik. A 120 óvodakötelesek csak mintegy a fele látogathatja az óvodát és azok is zsúfolásig töltik meg azt a szűk szobát, melyben az oktatás tartatik. Az épület bővítése ezen a telken tényleg nem lehetséges, egyfelől a már most is elégtelen udvar szűk terjedelme miatt, másfelől azért, mert a szomszéd telekből a bővítés céljára szükséges terület meg nem szerezhető.

A bizottság ennél fogva azt fogja javasolni a képviselőtestületnek, hogy az állam által átveendő FMKE-ovoda számára ideiglenesen engedje át a

Szeghy Virgil földbirtokos feleségének a komornája. A gyermek elmondta baját és tovább sirt.

— No ne sirtj — vigasztalta a szomorú leánykat — a jószívű nő.

— Majd tesztek én szüleid sírjára egy-egy mécses te helyett. A jó Isten azt úgy fogja venni, mintha te tetted volna oda...

A gyermek megvigasztalódott, a komorna pedig, a ki előtt egy egész sereg cseléd haladt sírok díszítésére szánt gyászkesztyűvel, mikor elrakta a temetőben a kijelölt sírbolton az uraság drága koszorúit, mikor elhelyezte és meggyújtotta a sok színes lámpát, melyek vakító fénybe merítették a virágdíszben pompázó sírt, ragyogóvá tették az obelisk alakú fekete gránit sírkövet, átszaladt ahoz a két sírhoz, melyeknek hantjai alatt Kemény Ilonka szülei porladtak. Egy-egy lámpát tett mindenikre azokból a kisebb alakú kék üveges mécsesekből, melyek az urasági sírbolt díszítéséből fenmaradtak.

Eppen elkészült kegyeletos munkájával, a mikor ott termett az úrnője, Szeghy Virginné.

— A fenmaradt mécsesekből kettőt itt ezekre a sírokra tettem — szolt a komorna kissé megtegetődzve és elmondotta úrnőjének a Kemény Ilonka dolgát.

Szeghynét meghatotta a történet. Ő maga

gyermektelen volt, viruló szép leányát és nagy reményekre jogosító fiát eltök bimbószakában tépte le anyjok kebléről a könyörtelen halál. Az ő sírjukra kellett most az a sok ékesség, melyet egy egész nagy cselédszemélyzet hozott ki a temetőbe.

— A lelki nemességnek mennyi kincse rejtőzhetik abban a gyermekben, mely már zsenge korában a megemlékezésnek ilyen szent lángját lobbantja fel a kegyelet oltára előtt — gondolta magában az úrnő.

Másnap a délutáni órákban Szeghy Virginné látogatást tett Kemény Miklósnak. A háziasszonyt már régtől fogva ismerte a nőgyelet üléseiről. Hosszabbra nyújtott látogatása alatt behatóan megfigyelte a kis Kemény Ilust, a ki épp akkor egy iskolai dolgozattal foglalkozott. Beszélgetett a gyermekkel, s ennek nyílt esze, okos feleletei, megnyerő kedvessége elbájolták a látogatót.

Néhány hét múlva ezen látogatás után, Szeghyné újra benyitott Keményékhez, s akkor a házi urak előtt azt az óhaját fejezte ki, hogy magához szeretné venni Ilust, a kinek a neveltetéséről is kész gondoskodni. Könnyen érthető, hogy a szegény gyámszülők megörültek az ajánlatnak.

Könnyebbülés volt ez rájuk nézve s e mellett tudták, hogy a gyermeknek kitűnő helye lesz a jótékonyaságáról híres úri házban.

Nem tartott sokáig, a míg a leányka beleélt magát az új családi körbe, a hol mindenki szerette. Gyönyörűen fejlődött s testi bájaival arányosan alakultak ki lelki tulajdonságai. Szende jószág, igénytelenség, finoman érző lelkület, hűség ragaszkodás és rajongásig menő szeretet jótévedői iránt, voltak lényének fényvonásai. A családban addig becézgették, addig mondták a magukénak, míg végre egy napon az öreg Szeghy az árva leánykát örökbe fogadta.

Persze hogy a férjhez meneteléről is gondoskodtak, a mi nem is volt valami nagy gond, mert Kemény-Szeghy Ilonka egy olyan partie volt, a ki több százezer koronás hozományyal mehetett eléje a házasság élet boldogságának. Meg is találta azt a boldogságot, nem ugyan a gazdag hozománya révén, hanem egy szerető, hűséges férj oldalán, a ki szívben, lelekben oly nemes volt, mint az életpárja.

Kemény Ilus a fővárosba került, a hol férje igazgató mérnök volt egy előkelő vasuti társaságnál. Halottak napján minden évben lerándult szülővárosába és mécsesét égetett szülei sírján. Az emberek a kik látták az előkelő hölgyet, a mint

IV. kerületi elemi iskolai épületet, a hol az egyik óvónőnek és a dadának lakást is lehetne adni, a jelenlegi óvodába pedig helyezze át a IV. kerületi rendőrszobát és az ápodai szegényeket.

A másik ügy, mely a bizottság tanácskozássainak tárgyát képezte, egy Nyitrán létesítendő új kulturintézmény volt. A városi képviselőtestület ugyanis a király születésnapja alkalmából tartott közgyűlésen elhatározta, hogy ingyen telket ad egy a városban felállítandó tanintézet céljaira. A bizottság tagjai közül többen a mellett érveltek, hogy az új kulturintézmény egy *felső kereskedelmi iskola* legyen. Nyitra városnak fejlett kereskedelmi élete magától szolgáltatja a létalapot egy ilyen intézet felállításához és indokolja ezt az a körülmény is, hogy az országban eddig létező felső kereskedelmi iskolák elhelyezése éppen nem mondható szerencsésnek. Az egész Felvidéken csak két ilyen intézet létezik Turócszentmártonban és Alsókubinban, olyan helyeken, melyek nagyon távol vannak attól, hogy a Felvidék kereskedelmi és kulturális gócpontjai gyanánt szerepelhessenek.

A bizottságnál egyértelmű méltánylásra és helyeslésre talált a fentebbi terv, de ugyanakkor *Takács Béla* kir. tanfelügyelő kifejtette, hogy a jelenlegi polgári fiú- és leányiskolánál, mely magántulajdonban van, az állapotok tarthatatlanok s ennél fogva Nyitrán egy állami polgári iskolának a felállítása tovább már nem halasztható. A kir. tanfelügyelő előadta azt is, hogy a kultuszminisztériumtól nyert tájékoztatás szerint, az állam ezidő szerint nem hajlandó a felső kereskedelmi iskolák számát szaporítani, mivel a már eddig létező ily jellegű intézetek is szellemi túlermelelt ideztek elő, sokkal több ifjút neveltek, mint a mennyi a kereskedelmi pályán alkalmazást nyerhetne. Ez okból, ha létesül is Nyitrán egy felső kereskedelmi iskola, az csak községi jellegű lehet s az állam részéről legfeljebb csak segélyezésre számíthat.

A bizottság mindazonáltal nem mondott le a kereskedelmi iskola tervéről s azt az állami polgári iskolával *kapcsolatosan* megvalósíthatónak tartja. E végből azt fogja javasolni a képviselőtestületnek, hogy a felajánlott ingyen-telket az új állami polgári iskola számára engedje át s gondoskodjék egyúttal arról, hogy az új épületben a felső kereskedelmi iskola is elhelyezhető legyen.

A városnak az új intézet felépítéséhez amortizációs kölcsönre volna szüksége, melynek fedezésére szolgálna az a 3000 korona, melyet a város a jelenlegi polgári iskola segélyezésére fordít. Ezenkívül arra is van kilátás, hogy az állam

letette a sírra élővirág koszorúját és meggyújtotta kristályüveges kis lámpáját, megütődtek és méltatlankodva mondták egymásnak:

— Ez is többejt áldozhatna szülei emlékének, hiszen óriási vagyon birtokosa és a férjének is nagy jövedelme van...

De minden szóbeszéd ellenére, halottak napján mindig csak egy mécs égett Keményék sírján. Ugyanakkor a vidéki kis városban két árva gyermek ujdont-uj ruhát kapott minden évben és a város szegényházának lakói fejedelmi alalmaznát. Az ajándékozó nem volt más, mint az a hálás gyermek, a ki míg szülei sírján egy szerény mécses gyújtott meg, addig két kézzel szórta a jótékony áldásait a szüleiről való kegyelet megemlékezés vezérfénye mellett.

S mindazok, a kik be voltak avatva ennek a nemes léleknek a titkába s vele együtt éreztek, meghatva mondogatták:

— Igaza van, az emlékezet nem szorult fényre, hanem hűségre, a kegyeletnek nem kell pompa, hanem hála s ezt csak úgy kifejezi egy száll virág és egy mécs, mint akár egy egész virág-erdő és büszke kandeláberek magasan lobogó lángoszlopai.

— De a jótékonyág, melylyel a hálás kegyelet során szeretteink emlékének áldozunk, rá-

átengedi a városnak a tandíjakat, mely esetben az amortizációs kölcsön fedezése egyáltalában nem háritana újabb terhet a városra.

Ha sikerül megvalósítani az említett tervet, akkor Nyitramegye tanügye egy hatalmas lépést tesz előre a fejlődés útján.

Ujdonságok.

Értekezlet.

A *Nyitramegyei Néppárt* november hó 8-án délután 6 órakor Nyitrán *Mihálik József* apátkanonok úrnál értekezletet tart, melyre a párt tagjait tisztelettel meghívja

Nyitrán, 1910. okt. 27-én

Az elnökség.

A katolikus nagygyűlés.

Tizedik évfordulóhoz ért ama korszakos esemény, hogy a magyar katolikus társadalom első országos gyűlését rendezte.

Megmozdult a hívek tömege, hogy megindítsa a szervezkedést, mely minden feltörekvő eszmének erejét adja. A tétlenül heverő energia céltudatos felhasználásának ideje megkezdődött.

A magyar kereszténység kilencszázados évfordulójának ragyogó emlékéhez fűződik a mi lelkesezésünk első fellobbanása. Evtized munkájának eredménye bizonyítja az első kiáltás százszoros visszhangját.

Hogy ma már lobogó lánggal ég a felszított parázs gyöngye pislogása, az a magyar katolikuság szunnyadó erejének fokozatos ébredéséről tesz tanúságot.

Ennek a fejlődésnek továbbvitelére az előhaladásnak akadálytalan biztosítására hívjuk mindazokat, kiknek szívén fekszik a katolikus érdekek hatályos megvédése a *X. katolikus nagygyűlésre*, melyet az Országos Katolikus Szövetség, mint a katolikus nagygyűlések rendezője, az 1910. év november havának 13., 14. és 15. napjau Budapesten rendez.

A nagygyűlés november 13-án, vasárnap reggel 9 órakor Veni Sancte-vel s az azután megtartandó nyilvános (ünnepélyes) ülésel kezdődik.

Jelentkezés 1910. november hó 5-éig az Országos Katolikus Szövetségnél (IV., Ferenciek tere 7., III. lépcső, I. emelet), ahol a tagok a részletes programot, jegyeiket, jelvényeiket s utazási igazolványaikat kapják. Vasúti igazolványok darabonként és személyenként 20 filléért kaphatók.

A nagygyűlési jegy kétféle. *A tagsági jegy ára 5 korona*, mely minden ülésre szól, a nyilvános üléseken állandó ülőhelyre jogosít és egyúttal előfizetés a nagygyűlési évkönyvre. *A belépő-jegy ára 1 korona*, mely a zárt ülések kivételével, minden ülésre szól. *A jelvény ára 30 fillér.*

szorul az irgalmasság sok virágára és a könyörtelület szeretet magasan felcsapó lángjaira. Minél többet kap belőlök, annál szebben virul, annál áldásosabb életet folytat.

Mily nemesen cselekszenek azok, a kiket az emlékezet gyászfátyolos génusza halottak napján elvezet a csendes emberek városába, ha nem hódolnak a hiúságos fénynek és pompának, de a hálás kegyelet törvényének!

Gondolatok.

Az az igazi szeretet, mely túl éli az embert. A sírra helyezett virág enyhület a szívnek és minden van benne, a mi nemes, emberi: gyöngédség, szeretet, hit és imádság.

*

Az élőké minden Isten-áldotta nap, a holtaké csak egy nap az esztendőből.

A sírokon kigyúlt fény a feltámadást jelképezi, a huló köny pedig azt, hogy aki jól élt, annak sírján a kegyelet virága nem fagyott el.

Az ünnepi lakomára legkésőbb 1910. november 10-éig kell jelentkezni. *A 4 koronás jegyet* szintén a Szövetség árusítja.

Tömeges jelentkezéseket legalkalmasabb a plebániák és az egyesületek útján megtenni.

Budapesten, 1910. évi szeptember hó 15-én. *Az orsz. kath. szövetség.*

A X. Katolikus Nagygyűlés előkészítő-bizottsága elhatározta, hogy a nagygyűlés első napján november 13-án, vasárnapon délután 5 órakor a hideg időjárás miatt elmaradó eucharisztikus körmenet helyett a főváros három templomában szentbeszéd tartásáról gondoskodik. A bizottság egyúttal felkérte *Mailáth Gusztáv*, *Károly gróf*, *Csernoch János* és *Batthyány Vilmos* gróf püspököket, hogy a szentbeszéd után a híveknek püspöki áldást osszanak.

Egyházmegyei hírek. *Addmik Ignác* várnai plebános kineveztetett a várnai esp. kerület rendes esperesévé. — *Spanyár István* csaczi és *Anyistik Béla* alsóricsói s. lelkesek kölcsönösen áthelyeztettek.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Strechay Mária* vittenczi községi tanítónt az ivánházi állami el. iskolához rendes tanítóvá nevezte ki.

Csillaghullás a honvédségnél. A m. kir. honvédségnél eszközölt novemberi előléptetések alkalmával kineveztettek: *Tábornokká: Szurmay Sándor* vezérkari főtitst, a honvédelmi minisztérium osztályfőnöke; *alezredessé: Garó István* őrnagy a nyitrai 14. honvéd gyalogezrednél; *őrnagyokká* a következő századosok: *Gaisinger Rajmond* a trencsényi 15., *Schieb Károly* a nyitrai 14., *századosokká* a következő főhadnagyk: *Haslinger Miklós* a nyitrai 14., *Hinner Mór* a trencsényi 15., *főhadnagykká* a következő hadnagyk: *nagyselmeczi Mérey László* a trencsényi 15., *altorjai Csoboth Miklós* a trencsényi 15., *hihalmi Harnos Miklós* a nyitrai 14., *Uj Tibor* a trencsényi 15., *Magos Sándor* a nyitrai 14. honvéd gyalogezrednél; *hadnagykká* a következő zászlósok: *Nyári Arthur* a nyitrai 14., *Turai József*, *Roszinszky György*, *Ziada Zoltán* a trencsényi 15., *százados gazdasági tisztte: Mayerle Vince* a trencsényi 15., *főhadnagy gazdasági tiszttekké Halász Lipót* a nyitrai 14., *Prohászka István* a trencsényi 15. honvéd gyalogezrednél

Áthelyeztettek: *Tombor Jenő* vezérkari testületi százados a honvédelmi minisztérium állományába; melétei *Barna Béla* a nyitrai 14., *Mezey Gyula*, *Marcis Alfonz* és *Horváth Dezső* a trencsényi 15. honvéd gyalogezredhez.

Az esztergomi egyházmegyéből. *Trubinyi János* dévényujfalusi plebános, volt orsz. képviselő Gajarra neveztetett ki plebánossá; *Zsák János* szakolczai s. lelkes Dévényujfalura küldetett ideigl. adminisztrátornak; *Ochaba Pál* holicsei s. lelkes Pozsony-Gerencsérre neveztetett ki ideigl. adminisztrátornak.

Hymen. *Horváth Béla* tótmegyeri földbirtokos f. hó 22-én a naszvadi plebániái templomban oltárhoz vezette *Honffy Camillát*, *Honffy Lajos* naszvadi jegyző leányát.

Arthold Vilmos m. kir. honvéd-főszámtiszt f. hó 22-én oltárhoz vezette *Siegler Berta* úrhölgyet, *eberswaldi Siegler Konrad* m. kir. honvéd-eredes leányát.

Állandó választmányi ülés. Nyitra vármegye állandó választmánya az őszi rendes közgyűlés tárgyainak előkészítése céljából november hó 8-án d. e. 10 órakor a vármegyeház földszinti nagytermében ülést tart.

Pályázat a polgármesteri állásra. *Turchányi Ödön* alispán kihirdette a pályázatot a Nyitra r. t. városnál nyugdíjazás folytán megüresedett *polgármesteri* állásra, melylyel évi 3600 kor. törzshizetés, 800 kor. lakbérilletmény, valamint háromrendű 200 kor. ötödéves korpótlék van egybekötve. A kellően felszerelendő pályázati kérvények f. é. november hó 8-ának déli 12 órájáig nyújtandók be. A választás határnapjának kitűzése iránt az alispán külön fog intézkedni.

Iskolaszéki ülés. A nyitrai kath. iskolaszék f. hó 25-én ülést tartott, *Szida Kálmán* esperes-plebános, iskolai igazgató elnöklete alatt. Az ülésen az elnök az iskolaszéknek bejelentette, hogy a *Szent István Társulat* az elemi fuiskolának 75, a leányiskolának 177 tankönyvet adományozott a szegény sorsú iskolai tanulók tankönyvi szükségletének fedezésére. Az iskolaszék a Társulatnak a nagylelkű adományért hálás köszönetét nyilvánította, s ezzel kapcsolatosan az elnök lel-

kes szavakkal buzdította az iskolaszéki tagokat, hogy lépjenek be pártoló tagoknak a társulatba, mely a tagsági díj ellenében jóval nagyobb értékű évi illetményeket szokott tagjai között kiosztani.

Az új iskolaépület ünnepélyes megáldását az iskolaszék november hó 5-re tűzte ki, a mely napon a nyitrai egyházmegye agg püspöke, *Bende Imre* névünnepe üli. Ezzel is tanusítani akarta az iskolaszék halálját a főpásztor iránt, a kinek bőkezűsége főtényezőként szerepelt az új épület emelésében. A felavatás iskolai ünnepség keretei között fog lefolyni s a mondott napon d. e. 1/2 11 órakor veszi kezdetét. Meghívotnak az ünnepélyre: a városi tanács és a képviselőtestület, a székes-káptalan, a kir. tanfelügyelőség, a vármegyei törvényhatóság és a városi tanintézetek.

A városi téglagyár ügye. A kik jelen voltak Nyitra város képviselőtestületének ez évi szept. 14-én tartott közgyűlésén, visszaemlékezhetnek arra az interpellációra, melyet dr. *Kállai Ármin* képvis. testületi tag intézett az elnöklő polgármester helyetteshez.

Kállai az ő interpellációjában felemlítette, hogy hír szerint Nyitra város téglagyárának árlejtés útján történt eladásánál *összebeszélés* szerepelt s ennek kell tulajdonítani azt, hogy a téglagyár olyan aránylag olcsó áron adatott el. A polgármester azt válaszolta, hogy az ügyben vizsgálatot fog tartani.

Ezen interpellációból kifolyólag *Csernyák Rezső*, a ki a városi téglagyárt az árverésen megvette, rágalmozás miatt beperelte dr. *Kállai Ármin* és *Vagyon Mosko* nyitrai birtokost is, a kitől Kállai az információját kapta.

Ebben az ügyben f. hó 28-án tartott meg a tárgyalás a nyitrai kir. járásbíró előtt. A tárgyalás folyamán *Vagyon Mosko* beismerte, hogy az árverés előtt megegyezés történt közte és *Csernyák Rezső* között. *Csernyák Rezső* *Vagyon Moskónak* anyagi előnyöket biztosított azon esetre, ha *Vagyon Mosko* az árverésben nem vesz részt, *Csernyák Rezsőnek* konkurenciát nem csinál. A megegyezésről okmányt állítottak ki s azt dr. *Havas Ármin* ügyvédnél helyezték el. Ennek a megegyezésnek a folyamánya volt az, hogy *Csernyák Rezső* a városi téglagyárt az 1905. okt. 31-én megtartott árverésen 30.150 korona vételáron vehette meg. Elmondotta *Vagyon Mosko* azt is, hogy *Csernyák Rezső* később megtagadta a kikötött anyagi előnyök megadását.

A bíróság *Vagyon Mosko* előadása alapján elrendelte a *bizonyítási eljárást* a valódiság megállapítása végett.

A pör további folyása elé nagy érdeklődéssel néz a közönség, mert a bizonyítási eljárás során dr. *Kállai Ármin* rámutat még egy harmadik emberre is, a kinek állítólag szintén része van a dologban és *akinek a nevét egy idő óta Nyitrán sűrűn emlegetik*. Lapunk jövő számában a pör anyagát bővebben fogjuk ismertetni.

Népgyűlés. A nyitrai keresztény szociális egyesület okt. 30-án d. u. 3 órakor a saját helyiségben nyitványos népgyűlést tart. Program: 1. A szociális szakszervezetek, előadó dr. *Lakatos Géza*. 2. A keresztény sajtó, előadó *Szalánczy Andor*.

Felavatási ünnepély. A nyitrai ref. hitközség f. é. október hó 31-én, hetikén épülő temploma toronycsillagának feltétele és harang felavatás alkalmából ünnepélyt tart, melyre a hitközségi elnökség a hitközségi tagokat, a hivatalos testületeket és előjárókat, valamint az érdeklődő közönséget is meghívja. Az ünnepély delelőtt 11 órakor kezdődik.

„Nemes tett“ című mult heti közleményre vonatkozólag már módunkban van földerítő adattal szolgálni, illetve megnevezni a nemes tett cselekvőjét *Ronchetti Oszkár* nérnő személyében. Csak kerülő utakon voltunk képesek — a szerénység homályába elrejtőző nemes szívű úrnőnek nevét kipuhatolva — az értékes zsebkendőt kezeihez juttatni.

Szolgáljon e követendő példa buzdításul másoknak is, mert nincs szebb s lélekemelőbb, mint a szenvedő embertársunkon segíteni. Onagysága biztos lehet arról, hogy e valóban nemes szívet eláruló tette, ott fönnt is érdemül fog betudatni.

B. C.

Hamvak áthelyezése. Baumgarteni báró *Baumgarten* Pál nyugalmazott cs. és kir. altábornagy s örökös főrendiházi tag hült tetemét eddigi nyugvóhelyéről az elhunyt altábornagy családja: *Baumgarten* Emil posta- és táviráda főfelügyelő, *Deák Jánosné* szül. báró Baumgarten Eugénia és *Deák János* Nyitrára szállították át s az itteni sirkertben f. hó 29-én örök nyugalomra helyezték el.

Nyugodjék békében!

Tanítóválasztás. A nagytopolcsányi róm. kath. iskolaszék folyó hó 22-én tartott gyűlésén *Reszó József* rózsavölgyi főtanítót választotta meg kántortanítóvá. A fiatal és ambiciózus kántortanító működése elé nagy reményekkel néz egész Topolcsány.

A „polgármester“ úr intézkedik. Egy, a nyitrai polgármesteri állásra pályázó úrról beszélük, hogy beállított a város házára és ott szigorú és erélyes intézkedéseket tett arra nézve, hogy 1. a polgármesteri hivatal villamos csengőgyűje haladéktalanul helyre hozassék; 2. a polgármester-helyettes ne tűzze ki tárgyalásra a városi költségvetést addig, a míg ő (a polgármesterjelölt) a város házában helyet el nem foglalja; 3. a pótdok behajtása halogatás nélkül eszközöltessék.

— Többen pályáznak a polgármesteri állásra, melyik közülök volt az illető úr? — kérdeztük tudósítónkat.

Kérem — mondotta — a madarat tolláról, azt az urat a szerénységéről lehet felismerni.

Elmondotta tudósítónk azt is, hogy a város házában el vannak készülve arra, hogy az illető úr november hó 1-én beállt a városi pénztárba a polgármesteri — fizetésért. Bizony a szerénységétől az is kitelik.

Új Mária-kongregáció. A nagytopolcsányi állami polgári iskolában megalakult a Mária-kongregáció külön a fiúk s külön a leányok részére. Lelkes alapítója és vezetője *Flanek* Rezső segédlelkész.

Japán színészet Nyitrán. Hanako japán színművész f. h. 25-én a nyitrai színházban a tokiói császári udvari színház 3 tagjával színi előadást rendezett. Két dráma került színpadra *Otake* és *A teaház*. A közönség a darabok tárgyáról csak a színészek mozdulata és taglejtéseiből tájékozódhatott. Eredetiség mindenestre van a japánok színi játékában, de az európai színművészetétől még messze vannak. Nagyobb érdeklődést keltett a táncuk és a zenéjük, melyben Kelet fantáziája és izlése mélyebb kedélymozgatókat interpretálását is sikerrel kísérheti meg.

Lopassó ünnepe. Szép ünnepély színhelye volt f. hó 23-án Lopassó község, mely egyik nagy fiának *Klimó György* pécsi püspöknek az emléket ülte meg, a ki 1710. ápril hóban született a községnek jelenleg 32. számú házában. *Jedlicska* Pál prelat, nagyszombati érseki helynök gyönyörű emléktáblával jelölte meg Klimó szülőházát s azt fényes ünnepség kíséretében leleplezte s átadta a község egyházi és világi előjáróságának gondozás és megőrzés végett. Megjelent az ünnepélyen *Machovich* János pöstyéni főszolgabíró, dr. *Nemlaha Géza* körorvos, *Tagányi* Alajos szék. tanácsos, vittenci plebános, *Veszely* Géza nagyszombati karkáplán, a ki szintén Lopassó szülöttje és még számosan. *Jedlicska* Pál prelátus a fellobogozott és diadalkapuvall ékített ház előtt remek, szívhez szóló beszédben emlékezett meg a nagynevű püspök enyészhetetlen érdemeiről, kinek alkotása ma is hirdetik a Klimó név dicsőségét. A zenekar Himnusz és taracklövészek között hullott le a lepel a remek fekete svéd márványtábláról. A község lelkesze *Sándorffy* Nándor esperes pedig úgy az emléktáblás háznál, valamint a nála elköltött ebéd alatt megköszönte *Jedlicska* prelátusnak szülőfaluja iránt tanusított újabb áldozatkészségét s megígérte, hogy az emléktáblát hálas kegyelettel gondozni és őrizni fogja.

Klimó József gazdag alapítványai, az általa emelt intézetek, templomok s hires könyvtára révén a mai napig bírja s örökké bírni fogja az utókor becsülését. A lopassói templomnak is van tőle szép alapítványa, drága kelyhe és két nagy értékű, dús himzésű aranybrokát miseruhája.

Jedlicska Pál, midőn Lopassó nagynevű szülöttjének ilyen kegyeletes módon áldozott, újabb

babérlevelet fűzött jótékonyági és kulturális tetteinek érdemkoszorújába. Alig mult egy éve annak, hogy Nagyköszolányban édes anyja szülőházát szegényházzá alakította át s az így létesített emberbaráti hajlékot nagy alapítványával látta el, most a saját szülőhelyén gyakorolt kiváló jótékonyágot. Az emlékünnepegy alkalmából ugyanis lopassói szülőháza beltekét erdő és legelő joggal az ottani templomnak ajándékozta. Nincs jótékonyági mozgalom, melyből *Jedlicska* Pál ki nem venné a maga részét, s e mellett az irodalomnak tudós művelője, a kath. sajtónak nagylelkű macénása, a politikában törhetetlen híve a néppárt-nak, a ki a mult választás alatt Nagyszombatban a párt jelöltjét nem csak támogatta, hanem arra le is szavazott. Sok *Jedlicska* Pált kívánunk a magyar közéletnek!

Új csendőrör. November 15-ével állandó csendőrör felállítását tervezik Handlova községben. Az új különítmény 5 főből fog állni. A csendőrör felállítása a közsémbányamunkások gyakori garázdálkodásaira vezethető vissza.

Műtanrendőri bejárás. A hólak-nemsó-ledniczronai h. e. vasut műtanrendőri bejárása f. hó 25-én tartott meg s ugyanakkor adták át az új vasutat a közforgalomnak.

Tanítói közgyűlés. A nagytopolcsányi vidéki r. k. népnevelők egyesülete 1910. évi november hó 3-án d. e. 10 órakor Nagytapolcsányban a „Korona“ vendéglő nagytermében rendes évi közgyűlést tart. Targyszorozat: Fél 9 órakor a plebánia templomban sz. mise. (Mondja: Dr. *Steinhöfer* Gyula egyh. elnök.) 1. a) pont az elnök megnyitó beszéde; b) a ker. tanfelügyelő esperes urak jelentése a személyi változásokról. 2. A mult évi közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 3. Jelentés a járáskörök működéséről. 4. A pénztáros és könyvtáros jelentése. 5. „Mily érzelmet ébreszten a tanító-nevelő a gyermekek szívében a jelen korban?“ Előadó: *Gazsó* Gyuláné. 6. „Mily irányban és hogyan érvényesítse a tanító az ő tekintélyét?“ Előadó: *Német* László. 7. „Képek a társadalom nevelés-tanából.“ Előadó: *Murányi* Ede. 8. „Közegészségügy az iskolában.“ Előadó: *Sasváry* Béla. 9. Indítványok tárgyalása. — Gyűlés után társasébd.

Magas répaárak. Az a kartell, melyben a nagysurányi és diószegi cukorgyárak állottak a Stummer-féle tavnoki és nagyszombati gyárakkal a mult nyár végén felbomlott. Haupt-Stummer Lipót báró ugyanis megnagyobbítottván tavnoki cukorgyárát, új répatermesztő területeket keresett. Sikerült is neki Bács megyében mintegy 2000 holdra szerződést kötnie, a mit azonban a nagysurányi gyár tulajdonosa hatvani Deutsch és a diószegi gyár birtokosa báró Kuner a saját érdekeikre nézve sérelmesnek tartottak, s azért felmondták báró Haupt-Stummernek a kartell. Ennek következtében hatalmas verseny indult meg az említett gyárak között a répatertületek lefoglalására nézve, egyik gyár a másik elől igyekszik magához ragadni a termelési területeket s rendkívül magas árakon kötnék szerződést a gazdákkal. A nyitavölgyi gazdák 3-20—4 koronáig metermázsánként szerződtek a diószegi és tavnoki gyárakkal, holott eddig a répa 1 kor. 10 fill. és 2 kor. között ingadozott. Így valik a gazdák javára a gyárak háborúja, melyek egyebként az előző években dús nyereséget vágtak zsebre a kartell révén.

Szőlővesszők eladása. Az állami szőlőtelepeken termelt szőlővesszők és szőlőoltványok kizárólag hazai szőlőbirtokosoknak adatnak el: Amerikai fajtájú szőlővesszők: I. osztályu sima vesszők ezre 12 kor. II. osztályu sima vesszők ezre 6 kor. I. osztályu gyökeres vesszők ezre 24 kor. II. osztályu gyökeres vesszők ezre 12 kor. Mindazok, akik az állami szőlőtelepekről szőlővesszőket vagy szőlőoltványokat óhajtanak szerezni, vételajánlataikat a kívánt szőlővesszők és oltványok fajta, minőség és mennyiség szerinti megjelölése s a kiültetés helyének, úgyszintén a szállításra vonatkozó adatoknak (az átvevő neve, rendeltetési hely, vasut stb.) pontos feltüntetésével legkésőbb november hó 20-ig azon kerülési szőlészeti és borászati felügyelőhöz, (Nyitra, Bars, Esztergom és Hont vármegye területén *Katócz* Simon Nyitra) illetőleg vincellériszkolai igazgatósághoz tartoznak benyújtani, a kiknek, vagy a mely igazgatóságnak szőlészeti és borászati felügyelői kerületében a felújítandó vagy szőlővel beültetendő terület fekszik.

Az Augusztai sorsjáték nyereményeit most küldik szét. A nyereménytárgyak legnagyobb részét Löw Sándor, Augusztai főhercegnő kamarai szállítója, a kitűnő hírvő fővárosi ékszerész szállítja s van olyan tiz elsőrendű nyeremény, mely szevációt kelt a boldog nyerők között. Egy részük a cég József körüti üzletének kirakatában napokig ki volt állítva s állandó gyönyörködőket vonzott a csillgó, a kincseket érő kirakat elé. Löw üzlete ismert szoliditásával méltó a Budapestre főlrándulók teljes figyelmére.

Lehet az állammal alkudni. Nagyszombat városának az állami borítal és hűs-fogyasztási adók beszedésére vonatkozó szerződése a folyó év végén lejárván, a kincstár a következő 3 évre 67.500 korona helyett 72.200 koronát követelt. A város azonban csak 65.000 koronát volt hajlandó felajánlani. Az egyezkedési tárgyalások a minap véget értek, a mennyiben a városnak azt a megjavított ajánlatát, a mely szerint évi megváltási összegül az eddigi 67.500 koronát felajánlotta, a m. kir. pénzügyminiszter elfogadta. Lehet tehát az állammal alkudni s így Nyitra városnak is reménye lehet, hogy a fogyasztási adókat az általa felajánlott áron fogja bérbe vehetni.

Mozi. A kolera nem terjed oly gyorsan s oly biztosan, mint az oly sokszor szidott s tényleg sok kifogásra rászolgált mozi. Nagytapolcsányban is most épül egy állandó mozgófénykép színház, melyet *Rasovszky* Béla nyitrai vállalkozó vett 3 évre bérbe. Az első előadást nov. 20-ára tervezik. Reméljük és elvárjuk, hogy az új mozi Nagytapolcsányban nem csupán pénztkereső s gyakran erkölcselenségben utazó, hanem a tiszta erkölcsöt s az igaz műveltséget terjesztő vállalat lesz.

Égő orgona. Zavadára folyó hó 26-án kellett volna megérkeznie az új orgonának. De csak kellett volna, mert útközben a kocsin állítólag a kocsi vigyázatlanságából tűz ütött ki s az orgona egy része erősen megégett, másik részét pedig a megvadult lovak az árokba fordították. Ha igaz az orgona ajándékozásához fűződő mendedmonda, úgy e sajnálandó szerencsétlenségben csakugyan a sors büntető keze működött.

Szüli gondatlanság. Iiás János kovarci lakos 3 éves kis fia az ágyban atyja kabátjával játszatott s a kabát zsebében talált gyújtókat gyújtogatta. A gyufától az ágy szalmája tüzet fogott s mire a szülők a tüzet észrevették, a kis gyermek jobb lábán és keze fején súlyos égési sebeket szenvedett.

Megbokrosodott lovak. Molnár András geszti lakosnak lovai f. hó 25-én délelőtt a Hungária-szálló előtt egy motorkocsi dűbörgésétől megbokrosodtak és vad száguldással tova iramodtak. A kereskedelmi és hitelintézet új háza előtt nekiszaladtak egy téglarakásnak és a gyepelt el-tépték, a kocsi rudját pedig összetörték. A megvadult lovakat később megfékeztek a járőkelők.

Lopják a ludakat. Richter Samu pártai lakos f. hó 27-én reggel szomorn meglepésre ébredt. Libakretécét feltörve s négy hízó libájának hült helyét látta. Az ismeretlen tettes az éjszaka csaknem 60 korona kárt okozott neki. A rendőrség nyomozást indított a tettes kézrekerítése céljából, de fáradozása meddő maradt. A tolvaj a mai napig sem került elő.

Tűz. Vasárnap este 10 óra tájban ismeretlen okból kigyulladt Rácz Antal nyitrai asztalos molnoshgyi hajléka és segély hiányában teljesen leégett. A szőlőt Einzinger József nyitrai kereskedő bérelte. A kár biztosítás folytán megtérül.

Korán kezd. Nagylapásról értesülünk, hogy a napokban egy ottani özvgy asszonynak, Guck Jánosnének ismeretlen módon eltűnt 50 korona pénze. A pénz katonaságból f. hó elején hazatérő fiáé volt. Az asszony tűvé tette a házat a pénzért, de nem bírt nyomára akadni. Végre a csendőrséghez fordult. A csendőrök erélyes nyomozást indítottak az ügyben, melynek során megkerült a tettes és megkerült az elveszett pénz is. A tolvaj nem volt más, mint az özvegy asszony Anna leányának 8 éves játszótársa. A leány egy őrizetlen pillanatban a ruhaládához férközött és kilopta a pénzt.

A lókereskedő ellen. Vogel Hermann nyitrai lókereskedőnek vásárról hazajövet Garamszentbenedek és Ujbánya között megdöglött az egyik lova. Vogel uram a lo hulláját az árokba dobta és mint a ki jól végezte dolgát, tovább vágatott az országúton. A hatóság azonban érdeklődni kezdett a döglött ló gazdája után s mikor megtudta, hogy Vogel Hermann volt az, megindította ellene az eljárást.

Uj vágóhídi felügyelő. A Sztoklasz Endre vágóhídfelügyelő rendőr-szakaszvezetőnek helyettes őrmesterré való előléptetésével megüresedett nyitrai vágóhídi felügyelői állást a rendőrkapitány Hamar Sándor rendőr-tizedessel töltötte be. Az új felügyelő november hó 1-én lép új tisztségébe.

Harapós kutya. Kecskés István palánk-utcai lakos f. hó 27-én gyanútlanul ballagott a Hid-utcan. Fink Jakab koresmáros kutyája egyszerre csak utját állta és lábán megharapta. A harapós kutyát a hatóság a gyepmesteri telepre rendelte kiszállíttatni, míg gazdáját érkező bir-sággal sujtotta.

A megtagadott hitel miatt. Zahorák József nyitrai ács-segéd f. hó 27-én munkából hazajövet nem tért lakására, hanem a Fapiactéri Braun-korcsmába tévedt. A napi keresetét természetesen beitta vig cimborák társaságában. Mikor pénze elfogyott hitelt kért Brauntól. A koresmáros a hitelt megtagadta. Az ittas ember erre garázdálkodni kezdett. Baltát fogott a koresmárosra s őt életveszélyesen megfenyegette. A rendőrök később lefegyverezték Zahorákot és előállították a városházára.

A garázda fiú. Özv. Krajcsócs Józsefné f. hó 19-én panaszt emelt 16 éves fia ellen, mert részeg állapotban mindent tör-zuz lakásán. Az ügyeletes rendőrtizedes az asszony kérelmére egy rendőrt küldött ki a garázda fiú megfékezésére. A fiút a rendőr láttára még nagyobb düh fogta el, s nagy hangon kijelentette, hogy most már csak azért is tovább folytatja a garázdálkodást. Minthogy a szomszédok álmát is zavarta a garázda legény, a rendőr a törvény nevében letartóztatta és a városházára előállította.

Összeesett a városháza előtt. Furdó Magdolna 18 éves nyitrai cselédeányt f. hó 22-én este hirtelen rosszullet fogta el a városházán és ájultan terült el a járdán. A rendőrök az őrszobába vitték az elalélt leányt és az esetről nyomban értesítették gazdáját dr. Radó Gyula ügyvédet. Az ügyvéd orvost hivatott, ki gyógykezelés alá vette a leányt. A beteg állapota néhány óra múlva annyira javult, hogy 10 óra tájban már elhagyhatta az őrszobát és egy Nyitrai lakó rokonához tért pihenőre.

Elcsipett vásári tolvaj. Kresmárik Jánosné nyitrai asszony f. hó 24-én egy 2 kor. 40 fl. értékű férfi trikóinget lopott Plisko József szentandrászi kereskedő sátrából. A kereskedő azonban észrevette a lopást és a tolvaj asszonyt egy közeli rendőrnek adta át a további eljárás megindítása céljából.

Gazdátlan ló az országúton. Az ipolysági csendőrök lopásból kifolyólag nyomozást indított a napokban. Pogrányban az országúton egy bitangásban levő lovat vett őrizet alá és azt Ipolynyéken elhelyezte. A lo állítólag a darázi vagy nyitraujlaki lólopásból ered. A lókötő alighanem leszállt a lóról és a csendőrök láttára a közelben elbujt.

Egy liter pálinka. Mikus Szilveszter vicsápi lakos f. hó 24-én feljelentette a városházán Rabek József királyi lakost, mert lova hasba rugta, mikor az utcán mellette elhaladt. Alig egy félórára rá azonban visszavonta a vádat, mert állítólag egy liter pálinkába kegyeztek. Hiába, a pálinka köznépnél minden sebet behegeszt.

Lopás. Zsakko Imre privigyei lakos f. hó 20-án este az egyik helybeli szállodába tért éjszakai nyugalomra. Pénzt, 32 koronát, ruhája egyik zsebében hagyta. Reggelre a pénz eltűnt. A lopásról jelentést tett a hatóságnál. A nyomozás mindezeideig eredménytelen maradt.

„BUZIÁSI PHÖNIX“ az egyedüli bakteriummentes természetes ásványvíz s ezért nemesak hazánkban, de az egész művelt világ orvosai által mint legkiválóbb természetes, az egészség előnyére való üdítő és gyógyvízként ajánlatik. „Buziási Phönix“ a hazai ásványvizek legelgyedtebbje és az egész világon legelőnyösebben ismert.

Közgazdaság.

Szarvasmarha-díjazás. A Nyitrai Megyei Gazdasági Egyesület a földmívelésügyi kormány támogatásával, a szarvasmarha-állomány minőségének javítása céljából Pöstyénben 1910. november hó 7-én hétfőn d. e. 10 órákor szarvasmarhadíjazást rendez, mely alkalommal nagyszámú állami és magándíj lesz a kis tenyésztők közt szétosztva. — Díjak: tehenekre borjúval vagy a nélkül: 1. Állami díj 40 kor. 2. 30 kor. 3. Pös-

tyén község díja 25 kor. 4. Állami díj 20 kor. 5. 10 korona. 1—3 éves úszókra: 1. Állami díj 60 kor. 2. 50 kor. 3. 40 kor. 4. 30 kor. 5. 25 k. 6. Pöstyén községének díja 25 kor. 7. Állami díj 20 kor. 8. 15 kor. 9. 10 kor. — A beérkező magándíjak kiosztási terve az állatdíjazás napján a helyszínen lesz közzétéve. Ezen díjakra pályázhatnak a pöstyéni járásban lakó kis tenyésztők olyan piros-tarka szarvasmarhával, mely legalább egy év óta tulajdonukat képezi. Ezen körülmény az illetékes községi előjáróság által igazolandó. A bírálatot a járás gazdaközönsége az állattenyésztési felügyelő közbenjöttével teljesítik. Csakis azon állatok fognak figyelembe vétetni, melyek a kitűzött napon, a fent jelzett község előjárósága által kijelölt helyen délelőtt 10 órákor elővezetnek. Nagyobb tenyésztők által kiállított állatok diszoklevellel lesznek jutalmazva. A díjak nyugta mellett azonnal a helyszínen kifizettetnek.

Nyilt-tér.

Borszéki
GYÓGYÉSZ ÜDÍTŐVIZ.

A SZÉNSAVAS ÁSVÁNYVIZEK
KIRÁLYA!

„BORSZÉKI“
az ásványvizek királya,
angolkór és
vérszegénység
ellen páratlan gyógyszer.
Mint üdítő és hűsítő ital a
legelső minden vizek között.

Főraktár:
BRIX JÁNOS FIA UTÓDA
fűszer-, csemege- és ásványvíz-
kereskedőnél — **Trencsén**
105. 12-15.

CSARNOK

A Szent-Ferenc-rendiek Trencsénben és kolostoruk viszontagságai.

Irta: **Czeizel Gábor.**

A 14-ik század kezdetétől két századnál tovább bírt a Szent-Ferenc-rend kolostorral s kapcsolatosan vele templommal és sírkerttel („coemeterium“) Trencsén külvárosában, vagy mint most nevezik elővárosában, nem messze a belváros alsó kapujától. E kolostorról a Pallas szótárban Gebauer a következőt írja: „A XIII. században Trencsén város is előtérbe jut, hol a málai lovagrend a Szentlélekről címzett templomát alapította, mely a rend távozása után 1301—1528. a ferenciek birtokában volt: Katzianer 1528. feldúlta s azóta nyoma vesztett.“

Hogy nem dulatott fel teljesen akkor a kolostor, s a kérdéses időn túl még sokáig fennállott, a Trencsén városi és piebáni levéltár számos adata igazolja; de helyesen sejteti, hogy azon időtájt hagyták el a kolostort a szerzetesek. Ez évben a trencsényi kir. kath. főgimnázium Értesítőjében Károlyi János kegyesrendi tanár igen becses monografiát közölt a trencsényi várról, melyben hivatkozással Ruppel¹, és a Szent-Ferenc-rend egy Névtárára², azt írja, hogy a „ferenc-rendi szerzetesek társháza és temploma... 1422. körül a huszita-háborúk idejében semmisült meg. A templom azonban még századokig fenállott, s az 1704—8-iki ostrom alkalmával pusztult el.“ (35. l.).

Amint a huszita-háborúk után még századokig fenállott a templom, úgy fenállott mellette a társház is, s benne a szerzetesek még sokáig, 1528-ig, éltek szent hivatásuknak, amint az alább közlendőkből ki fog tűnni. Előbb azonban álljon itt néhány megjegyzés a kolostor eredetéről.

A trencsényi Szent-Ferenc-rendi kolostorról Pázmány Péter e szavakkal emlékezik meg az

1629-ki zsinat aktáihoz csatolt taldalékban: „Trenchiniense (t. i. Monasterium Ordinis S. Francisci) sub Castro: Datum Minoritis Anno 1301.“³ E szavak szerint Trencsénben a vár alatt volt egy kolostor, mely 1301-ben a Minoritáknak, asszisi sz. Ferenc fiainak adatott át. Itt felmerül a kérdés, kiké volt előbb e kolostor?

Sztárek Lajos volt trencsényi apát-plébános beható kutatásokat végzett a trencsényi levéltárakban, s az ottan talált, a kérdéses kolostor és templomra vonatkozó adatokat írásba foglalva, a nyitrai püspöknek bemutatta, s a plébániai levéltárba is elhelyezte.

Sztárek szerint a kolostor a Szentlélek templomával és a sarkerttel, a déli városi kaputól nem messze a külvárosban feküdt, amit igazol az is, hogy a kolostor lerombolását elrendelő várpáncsnak azzal indokolta parancsát, hogy a kolostor fedezetet nyújt az ellenségnek a városi kapu megostromlásánál. Sztárek az akkori viszonyok szerint tüzetesen leírja a kolostor helyrajzi fekvését, mely a jelenlegi városi viszonyokhoz alkalmazva „a mai Kubicza- és Uj-utca északi sarkán a Dohnányi-féle ház végeben és a régi elemi iskola helyén állott“⁴.

Sztárek nézete, hogy a kolostor eredetileg a Szent-János-lovagrendé volt, mely Jeruzsálemi-Ispotás-lovagrendnek (Fratres hospitales St. Joannis), később rhoduszi, meg máltai lovagrendnek is nevezetett. Nezetét pedig azzal indokolja, hogy ezen trencsényi szerzetesház a régi emlékekben és a közhasználatban felváltva hol „Monasterium“-nak, monostornak, hol „Hospitale“-nak, ispotának nevezetik, mi arra mutat, hogy eredetileg a Hospitáleké volt s az ezektől nyert elnevezést megtartotta akkor is, amikor már a Szent-Ferenc-rendiek birták; de figyelmeztet még arra is, hogy a 14-ik század kezdetén Trencsénben sz. Remig és sz. Leonhard tiszteletét találjuk elterjedve, e Szentek pedig azon lovagrendnek védőszentjei voltak; végre az időpont, is amelyben a változás beállott, arra utal, hogy e kolostor előbb a Szent-János-lovagrendé volt. E lovagrend u. i. kezdettől fogva Károly Róbert mellett foglalt állást, s azért nem lehetett maradása Trencsénben Csák Máté kényur alatt, ki még Endre király életében, s annál inkább halála után Venczel párthive volt. A lovakok távozása, vagy eltávolítása után tehát 1301-ben a kolostor átadatott a Minoritáknak, Sz. Ferenc fiainak.

Ezek után térjünk át a nagy csapásra, mely Trencsént Katzianer részéről érte 1528-ban, s amely alkalommal állítólag a kolostort is feldulta úgy, hogy azóta nyoma veszett.

Midőn Katzianer hadseregével közeledett Trencsén felé a vidéki nemesség értékes dolgaival a várbán keresett menedéket; de a trencsényi polgárok is javaikat a várba szállították, s két ujjukat felemelve megesküdtek, hogy a végsőig fogják magukat védelmezni.⁵ Katzianer kegyetlen, megfélemlítő megtorlást gyakorolt a vidéken és városban egyaránt. A város husvéti utáni 6-ik vasárnapon, v. i. május 24-én már körül volt zárva, s folyt a romboló ostrom június 24-ig, a mely napról vannak keltező a városi levéltárban a vár feladási feltételek, melyek alapján a vár június 30-án este, napnyugtával tényleg át is adott Ferdinand vezérének. Könnyen elképzelhetjük, hogy helyzeténél fogva a kolostor két tűz között sokat szenvedett, erősen megrongálódott, mint állítatik le is égett és részben rommá lett; de nem dultott fel egészen úgy, hogy azóta nyoma veszett volna. Sztárek írja, hogy Katzianer parancsából a városi bástyák helyreállítására és a második kapu felépítésére a kolostor romjaiból használtak fel anyagot, s a városi protokollum 1532-ki feljegyzése szerint a kolostorból szedtek ki tölgyfát az őrhely szükségleteire. Ez a következő években is történt, sőt még 1543-ban a bástyák építéséhez onnét szedtek követ. De nem bontott le az egész kolostor; a szerzetesek közül néhányan tovább is ott laktak és végezték a templomban az isteni tiszteletet. Mert ime az 1530. évi városi kiadások közt ez fordul elő: „Monachis (filiis S. Francisci) in vigilia Nativitatis ac Plebano data caro 26. den.“⁶ tehát 1530-ban karácsony előünnepén a város a Szent-Ferenc-rendi szerzeteseknek és a plébánosnak 26 denár áru húst szolgáltatott ki. A következő husvétra (1531.) ugyancsak a szerzeteseknek, plébánosnak és az iskolának 50 denár áru húst adott a város, és ugyanaz évi pünkösdkor a szerzeteseknek és plébánosnak 32 denár húst; Quasi modo vasárnapon pedig (fehérvasárnap) 11 itce borért az áldoztatáshoz 20 denárt adott ki a város. Ezek szerint 1531. pünkösdkor még ott voltak a szerzetesek, de még ez év folytán végleg elhagyták a kolostort, s helyüket egy világi áldozár foglalta

el. Ez évi városi kiadások közt u. i. előfordul az uti költség Kotres Marton részére, ki 1531. sz. Gall (okt. 16.) ünnepe utáni hétfőn küldetett Péter áldozárért, ki el is foglalta helyét a kolostorban.

A Szent-Ferenc-rendiek Trencsénből való visszavonulásának okát a megélhetés nehézségében keresték. A város és vidék jó részben el volt pusztítva, a nép elszegényedve, kizsarolva, így a questából elő szerzetesek létfeltételei hiányoztak; de valószínű, hogy még inkább hatott rájuk a biztonság hiánya, s a megfogyatkozott remény a békés állapotok közeli visszatérésében. A kolostor a városi falon kívül, de elég közel a védművekhez feküdt, kitéve a portyázó csapatok nyugtalanításának, s minden komoly támadás, ostrom, mely első sorban a déli városi kapu ellen intéztetett, két tűz közé fogta, s a legnagyobb mértékben veszélyeztette. Hasonló helyzetben volt a nyitrai Szent-Ferenc-rendi kolostor a városi falon kívül, melyből ugyanolyan okból távoztak el a szerzetesek vagy 30 évvel később.

A városi jegyzőkönyv 1533-ban egy kegyetes tényre vonatkozó bevallásról emlékszik meg, melyet tett Procopius de Mytha Elek áldozár Sándor Mártonnak kölcsönzött 25 forintjából, melyet az a kolostornak hagyományozott, a hová kívánt eltemetni.

Husvetkor 1545-ben már nem Péter, hanem Marton áldozár fordul elő „in Claustro seu Hospitali“, s valószínű, hogy még többnek az emlékeztetést lehetne a városi levéltárban feltalálni.

A kolostor melletti Szentlélek tiszteletére szentelt templom kisebb arányú lehetett, mert 1583-ban szükségesnek látták kibővíteni. Az ez évi városi számadásokban ugyanis fel van jegyezve, hogy az isteni tisztelet és a temetkezés tekintetéből, valamint az isteni ige hallgatására gyülekezők befogadására szükségesnek mutatkozott a régi kolostor alapjain épületet emelni gyenge és alacsony falakkal, hogy veszedelem idején, mitől Isten óvjon! könnyen lebontható legyen. A költség kitétt 233 frtot és 42 denárt, de a követ és homokot a filialisták fuvarozták. Sztárek ahhoz, hogy a tágtás indokai közt a temetkezés is hozatik fel, megjegyzi, hogy az előkelőbbek és gazdagabbak előszeretettel temetkeztek a templomokban, s azért érthető, hogy a kis templomban nem juthatott sok hely a temetkezésre.

A Szentlélek temploma valamely alkalommal nagyon megrongálódhatott, s talán lebontására is gondoltak, mivel harangját a felső templom kápolnájába vitték át; a városi tanács azonban elrendelte 1593-ban, hogy a harang visszaadassék a kolostornak. A kolostor lakhatósága ez időben kitészik a városi számvévkönyv következő bejegyzéséből: „Junius 27-én (1592-ben) Ozorovszky és Farkas vittek pisztrángot kommissarius urnak a klastromba“, hogy pedig a trencsényi klastromról van itt szó, abból is kitészik, hogy a kommissarius Trencsénben volt, s következő napon, június 28-án, a városi bírónál volt vacsorán a város költségére. Ezen adat szerint volt annyi lakóhely a kolostori épületben, hogy a „sacellanus“-nak is nevezett lelkészen kívül a kommissáriust is lehetett oda elszállásolni. 1596-ban pedig 14 forintot fizetett ki Dániel kőművesnek a „Clastrum“-ban elkészített padlóért. Ezen kőművesi munka valószínűleg a templomban végeztetett, mely gyakran kolostor név alá foglalva fordul elő a városi számadásokban.

A kolostori templomot a plébániaival egy-

időben, 1610-ben foglalták el a lutheránusok a várúr Illésházy Gáspár hatalmaskodása közbejöttével, s oda szintén beállították igehirdetőt. De egyidőben vissza is foglalták a két templomot a katolikusok. Ugyanis gróf Illésházy György főispán, Trencsén ura, többek jelenlétében a protestánsok hatalmába került plébániai templomot 1671. dec. 16-án visszafoglalta s őrzetere hajdukat rendelt oda. Ugyanakkor a lutheránus iskola igazgatójának meghagyott, hogy a lutheránus iskola napon hagyja el az iskolát, mi meg is történt. A protestáns igehirdetők közül az egyik dec. 20-án, a másik 22-én távozott a plébániából. Ugyan e napon, 1671. dec. 27-én reggel 9 órakor Pongrácz Görög, váci püspök, esztergomi nagyprépost, ünnepélyes processiót vezetett sok előkelőség és nagy sokaság kíséretében a Jézus-társasági templomból a plébániai templomba, s ezt előbb megszentelve, ágyúzás közt intonálta a Te Deum laudamus-t, utána pontifikális misét tartott, melyet követett a sz. beszéd, s még egy csendes sz. mise.

E napon a katolikusok képviselőiben lezárták és lepecsételték egyszersmind a külvárosi templomot. A következő év elején, 1672. februárban, a trencsényiek két katolikus küldtek Bludovitz János krakováni plébánoshoz, hogy neki a trencsényi plébániát felajánlják, ki azt el is fogadta, a primástól elbocsátást nyervén, a plébániát elfoglalta, s királyi mandátummal kényszerítette az előjáróságot a városháza elrejtett templomi drága szerelvények kiadására.

A keresztjáró napok alkalmával a harmadik körmenet az alsó kapun át indult át látszólag Biskupicz felé, de nem ide vezetett, hanem befordult a külvárosi templomba. A körmenetet vezető városi plébános szentelt vízzel meghintette és megáldá a templomot, s azután a szokásos sz. misét végző, míg Zsembery szent beszédet mondott a néphez. E napon 1672. május 25-én, délután 4 órakor, kitisztította a plébános a nagyon piszkosan tartott templomot eltávolította a falakra aggatott neveléses és illetlen felírású táblákat, s lehető csinos állapotba hozatta a templomot. Következő napon az Úr mennybemenetele napján megjelent gróf Pálffy Tamás megyés püspök, s fényes processiót vezetett a külvárosi templomhoz, melyben a népsokaságon kívül résztvett a gymnasiumi ifjuság, Suhez és Stahrenberg a várórséggel; a templomhoz érve először a szokásos kiengesztelő szertartást elvégezte a sarkertben, azután a templomban, mire következett a nagy mise és szentbeszéd, melynek végzetével a körmenet ugyanazon az uton visszatért a városba.

A lutheránusok ezt a templomot akarták maguknak megszerezni, új évtől kezdve működtek Bécsben az udvarnál ez ügyben, sok pénz kölötték el; reményltek, hogy a püspök által végzendő rekonziliációig célt érnek, reményükben azonban csalatkoztak.⁶

A templom nem volt valami jó állapotban, s ügylátszik rendes istentisztelet sem tartatott benne. Erre kell következtetni Novoszedlik György, nyitrai kanonok, trencsényi főesperes feljegyzéséből, aki 1675. febr. 5-én egyházi látogatást végzett Trencsénben. Szavai ezek: „Van egy másik templom is félj lerombolt „coemeterium“-mal, mint mondatik a Szentlélek tiszteletére van szentelve, részben repedezett, szerelvényekkel nem bír az egy kis harangon kívül. Ez a templom egykoron a Minoritáké volt, javai elidegenítették.“ S ismét: „Az alsó templom „Coemeterium“-ában

Telefon szám: 146.

TELEFON

Poór-féle cukrászdában!

Nyitra, Bottyán-utca 4.

Galgócon, Erzsébet-u. 7.

Házilag készült befőttek, cukrozott gyümölcsök. Naponta friss készítésű vajas és dessert sütemények, friss Gerbaud. — Ugyanott szebbnél-szebb bonbonierek, Gerbaud, Lindt és Gala Peter-féle csokoládék, desszertek és mindenféle cukor különlegességek nagy választékban s ami a fő igen olcsón beszerezhetők pontos kiszolgálás mellett.

Ünnepi kalácsok, torták mindenkor megrendelhetők és kívánatra házhoz is szállítanak.

171. 48—52.

A t. közönség kényelmére

üzletembe bevezetttem a telefont is, úgy hogy az egész megye bármely részéről öv telefon megrendeléseket is a leggyorsabban teljesíthetem. Nyitrai telefon szám 146.

a posztosok „Rami“ nevezett eszközeiktől fizetnek 4 forintot, melytől a „Cathedricum“-ot a plébános fizeti.“⁷ Ezek szerint voltak még a templomnál, a sirkertben helyiségek, melyek szertárul használtattak.

A lutheránusok ismételt törekvése után a templomot megszerezni, a Tökölyi mozgalmak idején Strasser várnagy, nehogy az ellenség az alsó kapu ostrománál fedezetet találjon, a szomszéd házakat is lebontva, a kolostori templom tetőzetét levétette, magát a templomot leromboltatta, mely azután több helyre sem állított, romjai azonban még sokáig voltak láthatók.

Az egyházi látogatások alkalmával még egyszer tétetik róla említés 1700-ban. Ez évben ugyanis Frideczky János, nyitrai kanonok, trencséni főesperes, végzett egyházi látogatást Trencsében; a felvett jegyzőkönyvben a külvárosi templomról ez mondatik: „E templomban nincsenek egyházi szerelvények, egészen ruinált, mert nincs, aki újra építtetne; körülveszi a „coemetrium“; a Szentlélek tiszteletére volt szentelve, a Minoriták birtokolták“.

A romok és a telek további sorsáról a trencséni levéltárak nyújthatnának felvilágosítást az érdeklődőknek. A békés idők visszatérével a külváros lakóinak száma mindinkább emelkedett, s a 18-ik század közepén már nagyon érezték egy közeli templom hiányát; ural asszonyok (özü. Petrikovics Jánosné és özü. Gyurgyovánsszky Ádámné) nagy áldozatokra voltak készen, ha egy új templom építése fogantatba fog vétetni, s kötelező nyilatkozataik vételével, Gusztinyi János megyés püspök 1766-ban eltökélte sz. Anna templomának létesítését.

¹ Rupp. I.: Magyarország helyrajzi tört. I. 637. l.
² Schematismus prov. Hung. S. Mariae ord. S. Francisci 1904.
³ Appendix II. pag. 121. Editio 1667.
⁴ Károlyi János i. m. 35. l.
⁵ L. az 1534. évi szolgabírói vizsgálat jegyzőkönyvét a városi levéltárban.
⁶ Plébániai levéltár. György Protor. 3. l.
⁷ Protocollum az egyházmegyei levéltárban.

Telefon.

R. E. Lapunkban már helyreigazítottuk azt a téves állítást, hogy *Prohászka* püspök Veglia szigetén született. A nagy hírű püspök városunk szülöttje, de nem a Lóger-féle házban, mint akkor írtuk, hanem, mint azóta már biztos tudomásunkra jött, a Vármegye-utca baloldalán levő Kolescsányi-féle sarokházban.

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐ
BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNYVIZ
BAKTERIUM-MENTES
 TERMÉSZETES ÁSVÁNYVIZ
 ÜDIT-GYÓGYIT. * ÜDIT-GYÓGYIT.
 Vese és hólyagbajknál, a vesemedence idült hurutjainál, húgykő- és fényképződésnél, a légutak és a kiválasztó szervek hurutos bántalmainál kiténő hatásának bizonyult.
 ORVOSILAG AJÁNLVA.
 FÖLERAKAT **EINZINGER JÓZSEF** CÉG NYITRA
 KOSSUTH-TÉR VÁROSHÁZ-TÉR SARKAN.
 56. 26-01.

DR. BERÉNYI SÁNDOR
FOGORVOSI ÉS FOGTECHNIKAI
 0000000 MÜTERME 0000000
 NYITRÁN, VÁROSHÁZ-TÉR 3. SZ.

Fog- és gyökéreltávolítás
 cocainnal, fájdalom nélkül. Tartós fogtömések ezüst és arannyal, cement és porcellán emailal. A fogzománc színének teljesen megfelelő égetett porcellántömések készítése. Műfogak szájpadlás nélkül. Teljes fogsorok készítése és behelyezése. Aranykoronák és aranyhidak. Törött darabokon javítások helyben eszközöltnék.

Rendelés naponta d. e. 11-12 óráig és d. u. 2-5-ig.

Kitüntetve az „ORSZÁGOS IPAREGYESÜLET“ nagy ezüst érmével és dicséző oklevelével 1903.

SULGAN ANDRÁS DIVATCIPÉSZ ÉS BÖRKERESKEDŐ
 NYITRÁN, VÁRMEGYEHÁZ-UTCA 7. SZÁM.

A n. é. közönség figyelmét bátor vagyok felhívni az üzletemben kiállított saját készítésű, elsőrendű cipő gyártmányaimra. — Dacára a most mindenütt uralkodó drágaságnak, nagyban végzett bevásárlásaim folytán abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy elsőrendű

férfi divat cipőket 14 koronától 18 koronáig
női divat cipőket 12 koronától 18 koronáig

szállíthatok. — A n. é. közönség szives pártfogását kéri, kiváló tisztelettel

Sulgán Andás,
 divat cipész és bőrkereskedő.

Telefon szám: 144. 184 25-0.

DIVATOS BUTOROK
 A LEGOLCSÓBBAN ÉS JÓ MINŐSÉGBEN KAPHATÓK
VAJDA J.
 BUTORKERESKEDŐNÉL
 NYITRA, PÁRUTCA 22. SZ.

50 hálószoba, 40 ebédlő, 15-20 salon berendezés.
 Uri szobák és vendég-szobák mindennemű styl- és minőségben állandóan raktáron vannak. **Száraz anyagból, kitűnő iparosok által készített** mahagoni-, palisander-, kőris-, cseresznye-, dió-, tölgy és szilfa

BUTORAIM
 legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, jó izléssel készülnek.

Mindennemű réz-, nikkel- és vasbutor. — Veranda- és kerti-butorok. **Iroda-, elő-, háló-, ebédlőszoba- és konyhaberendezések. Saját kárpitos-műhelyem, ahol legmodernebb kárpitos és díszítési munkák szakszerűen s izléseesen készülnek.**

Mint hogy t. vevőimnek jó árút, nagy választékot a legjutányosabb árak mellett nyújtok, tisztelettel kérem a n. é. butorvásárló közönséget, hogy b. rendeléseivel hozzám fordulni sziveskedjék.

VAJDA J.
 butorkereskedő.

11. 21-24

Figyelmeztetés! Felhívjuk a n. é. közönség figyelmét az intézetünknek létező **takarék biztosító** osztályára. Egy korona és csekély pótdíj heti befizetése ellenében, megélés esetén, a 15-ik év végén 1000 koronát fizet ki a nyitrai népbank. Ha pedig a befizető bármikor elhal törvényes örökösei, vagy az általa kijelölt kedvezményezett, 1000 koronát kap a haláleset igazolása után 30 napon belül. A jegyezhető legcsekélyebb befizetés hetenkint 1 korona a legnagyobb hetenkint 50 korona. — E befizetések alapján az intézet kölcsönöket is folyósít. — Részletes felvilágosítások az intézetben kaphatók

Üzlet szerzők kerestetnek! **Nyitrai Népbank r.-társaság.**

KRAMMER ADOLF ÉS FIAI CÉG
 HID-UTCA 16. SZ. NYITRÁN TÓTH VILMOS-U. 39

Ajánlja legjobb minőségű

hordó- és palacksőreit
 valamint dúsan felszerelt

épület-, tűzifa- és kőszén-raktárát.

162. 25-26.

Ablak és ajtó léghuzat elszigetelést jutányosan vállal
KOLENATY ÉS KÖCK
NYITRA, TÓTH VILMOS-U. 10. SZ.

Készít modern és szolid kivitelű butorokat. — Saját készítményű butorait állandóan raktáron tartja. — Elfogad butorujításokat és boltberendezéseket. — Egyéb e szakba vágó különleges munkálatokhoz megrendelésre rajzzal és költségvetéssel szolgál.

123. 5-5.

PÉTERFALVAI PÁPIRGYÁR
OCEAN GGB.

LEGJOBB MINŐSÉGŰ
HAZAI
GYÁRTMÁNYŰ
OKMÁNY, IRÓ ÉS
FOGALMI PAPIROK

KAPHATÓK MINDEN JOBB PÁPIRKERESKEDÉSSEN

WEIGL ANTAL
PÁPI- ÉS POLGÁRI RUHAKÉSZÍTŐ
NYITRÁN, MEGYEHÁZ-UTCA.

Ajánlja dús raktárát angol és hazai gyártású szövetekből és mindennemű

szőrmékből.

Készít úgy egyházi mint világi urak részére őszi és tavaszi

felöltőket,

téli és nyári idényre divatos

öltönyöket,

továbbá: reverendákat,

cimádákat, biretumokat,

mucetumokat, bundákat

stb. izlésesen, pontosan és a legjutányosabb árakon.

Vidéki rendeléseket pontosan és a lehető leggyorsabban eszközöl.

2. 42-52.

Szikvizgyártáshoz

dr. Wágner és társai gyártmányú töltő-, vegyítő-, dugaszoló- és kupakoló-gépek igen jutányos áron eladók.

Bővebbet Weber fürdőgondnoknál, Pöstyén.

125. 1-1

HIRDETÉSEK

a „NYITRAMEGYEI SZEMLE” számára igen jutányos áron felvétetnek Nyitrán, Huszár István úr könyv- és papírkereskedésében, ugyanitt a lapra is elő lehet fizetni.

BOR ELADÁS!

Katócz Simon kerületi szőlőszeti és borászati felügyelő esztergomi pinczejében nagyobb mennyiségű egy és két éves, jobb minőségű, tisztán kezelt fehér és schillerbor jutányos áron eladó. — Az eladás 50 literen felüli mennyiségben történik.

Bővebb felvilágosítást nyújt és megrendeléseket elfogad a fenti borászati felügyelő Nyitrán, Gyürki-utca 1. sz.

107. 10-18.

Magyarázat.

120. 6-6.

Hogy mennyire köztudomás a közönségnek az a tény, hogy

a kolerajárvány
veszélyének esetén
a tisztaság mellett
legjobb óvszer

AZ ESTERHÁZY-COGNAC

annak legjobb bizonyítéka a rendkívüli nagy fogyasztás. Hivatalosan, közjegyzőileg meg van állapítva, hogy az Esterházy cognacgyár két db. Egrot-féle főző-készüléke

1,752.000 liter bor

termelő képességet foglal magában. Ez az óriási szám legjobb bizonyítéka annak, hogy a

közönség tudja, minő szerrel védekeznek a kolera ellen.

Ez a magyarázata a rendkívüli nagy fogyasztásnak.

Az Esterházy-cognac mindenütt kapható!!

Központi iroda: Budapest, V. ker., Csáky-utca 14. szám.